UOT 94(479.24)

ELLADA BALAYEVA
Bakı Dövlət Universiteti
Redaksiya-nəşriyyat kafedrasının dissertantı
baku_2007@mail.ru

"ELM" NƏŞRİYYAT-POLİQRAFİYA İDARƏSİNDƏN "ELM" NƏŞRİYYAT EVİNƏ İNKİŞAFI TARİXİNDƏN

Məqalənin əsas məqsədi "Elm" Nəşriyyat-Poliqrafiya İdarəsindən "Elm" Nəşriyyat Evinə ucalma tarixini araşdırmaqdır. Məqalədə Nəşriyyat evinin müxtəlif tədbirlərdə, eləcə də beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə iştirakı və inkişaf dinamikası öyrənilmişdir. Tədqiqat aparılarkən elmi təhlil və müqayisə metodlarından istifadə edilmişdir. Məqalənin tətbiqi əhəmiyyəti: Ali təhsil müəssilərində mühazirə və seminarlarda istifadə oluna bilər, müvafiq dərslik və metodik vəsaitlərin yazılmasında faydalı ola bilər, tarix, kitabxana işi, kitabxanşünaslıq ilə maraqlananlar üçün dəyərli materialdır.

Açar sözlər: Elm nəşriyyatı, Nəşriyyat-Poliqrafiya İdarəsi, AMEA, sərgilər, kitablar.

Giriş. AMEA Rəyasət Heyətinin 5 noyabr 2014-cü il tarixli qərarı ilə AMEA Rəyasət Heyəti aparatının nəzdində yaradılmış "Elm" Nəşriyyat-Poliqrafiya İdarəsi Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 17 noyabr 2015-ci il tarixli qərarında "Elm" Nəşriyyatı kimi qeyd olunmuşdur. Sözügedən idarənin adının Nazirlər Kabinetinin 17 noyabr 2015-ci il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş AMEA-nın yeni strukturunun 2.46-cı yarımbəndinə uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə AMEA Rəyasət Heyətinin bugünkü iclasında bir sıra qərarlar qəbul edilib. Belə ki, AMEA Rəyasət Heyəti aparatının nəzdində yaradılmış "Elm" Nəşriyyat-Poliqrafiya İdarəsi "Elm" Nəşriyyatı adlandırılıb. Nəşriyyatın direktoru vəzifəsinə Hafiz Abıyev təyin edilib. Digər bir qərarla AMEA Rəyasət Heyətinin "Elm" Redaksiya-Nəşriyyat və Poliqrafiya Mərkəzi "Elm" Nəşriyyatının tabeliyinə verilib. Bu və ya digər qərarların icrasına nəzarət AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyevə həvalə edilib.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nəşriyyatı 1945-ci ildə yaradılmışdır. 1997-ci ildən AMEA-nın redaksiya-nəşriyyat işləri "Elm" Redaksiya, Nəşriyyat və Poliqrafiya Mərkəzində cəmləşdirilmişdir. Hazırda bu işləri AMEA Rəyasət Heyəti aparatının nəzdində "Elm" nəşriyyatı davam etdirir. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti aparatının nəzdində fəaliyyət göstərən nəşriyyat əsasən elmin müxtəlif sahələrinə dair monoqrafiyalar, elmi məcmuələr, lüğətlər (terminoloji, ikidilli və çoxdilli), klassiklərin çoxcildlik əsərlərini, elmi-kütləvi kitabçalar, elmi jurnallar, biblioqrafik ədəbiyyat buraxan ixtisaslaşmış nəşriyyatdır [1].

"Elm" nəşriyyatının ilk direktorlarından biri akademik Ziya Bünyadov olmuşdur. Müxtəlif illərdə bu müəssisəyə Əjdər Xanbabayev, Faiq Məlikov., F.S.Əhmədov, Ə.N.Novruzova, professor Şirindil Alışanov, Hafiz Abıyev başçılıq edib. 2019-cu ildən "Elm" nəşriyyatının direktoru Səbuhi Qəhrəmanovdur [2]. 2019-cu ildən etibarən "Elm" nəşriyyatının işinin günün tələbləri səviyyəsində qurulması, fəaliyyət istiqamətlərinin genişləndirilməsi üçün zəruri tədbirlər görülür. Bu məqsədlə AMEA Rəyasət Heyəti "AMEA-nın "Elm" nəşriyyatının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə 2019–2020-ci illər üçün Tədbirlər planı"nı təsdiq edib. Tədbirlər planına əsasən, "Elm" nəşriyyatının yeni korporativ imicinin formalaşdırılması, maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, müasir tələblər səviyyəsində rəsmi veb-saytının hazırlanması və s. nəzərdə tutulur. 2019-cu ildə "Elm" nəşriyyatı rebrendinq edib, özünün yeni loqosunu və şüarını müəyyənləşdirib. "Elm" nəşriyyatının yeni loqosu elm və kitabın simvolik vəhdətindən ibarətdir. Loqo cəmiyyətin intellektual tərəqqisini təmin edən elmin dəyərli kitabların mütaliəsindən doğması fikrini özündə ehtiva edir. Nəşriyyatın şüarı isə "Elm – tərəqqiyə aparan yol"dur. "Elm" nəşriyyatı çap etdiyi AMEA-nın elmi jurnallarının beynəlxalq elmi mərkəzlərlə əlaqələrinin gücləndirilməsi istiqamətində işlər görür. Bu məqsədlə nəşriyyat ABŞ-nin "EBSCO" məlumat bazası ilə əməkdaşlığa başlayıb. Qurumlar arasında imzalanmış razılaşmaya əsasən, AMEA Rəyasət Heyətinin təsisçisi olduğu beynəlxalq "Türkologiya" jurnalı elmi tədqiqatlar və nəşrlər bazası olan "EBSCO"ya daxil edilib.

Araşdırma zamanı məlum oldu ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının "Elm" nəşriyyatının yeni loqosu və şüarı müəyyənləşdirilmişdir. "Elm" nəşriyyatının direktoru Səbuhi Qəhrəmanov bu barədə açıqlamalar da vermişdir. O, bildirib ki, müəssisənin korporativ imicinin yenilənməsi istiqamətində işlər "AMEA"-nın "Elm" nəşriyyatının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə 2019-2020-ci illər üçün Tədbirlər planı"na uyğun olaraq həyata keçirilir: "Elm" nəşriyyatının yeni loqosu elm və kitabın simvolik vəhdətindən ibarətdir. Loqo cəmiyyətin intellektual tərəqqisini təmin edən elmin dəyərli kitabların mütaliəsindən doğması fikrini özündə ehtiva edir. Nəşriyyatın şüarı isə "Elm – tərəqqiyə aparan yol"dur. "Elm" nəşriyyatı bu yola işıq tutacaq fundamental, tətbiqi və eksperimental tədqiqatların nəticəsi olan sanballı akademik nəşrlərlə yanaşı, elmi geniş ictimaiyyətə çatdıracaq elmi-populyar ədəbiyyatların da nəşrini qarşısına məqsəd qoyub". Səbuhi Qəhrəmanov onu da qeyd edib ki, sözügedən Tədbirlər planına əsasən, müəssisənin işini müasir tələblər səviyyəsində qurmaq üçün kompleks tədbirlər həyata keçiriləcək. Şuranın fəaliyyətinin əsas məqsədi AMEA üzrə fəaliyyət göstərən gənclərin elmi potensialının artırılması, müxtəlif təşəbbüslərinin stimullaşdırılması, elmə axının təmin olunması, asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsinin təşkili,əldə etdikləri elmi yeniliklərin müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılması, onlara metodiki, informasiya yardımının göstərilməsi və s. həyata keçirlməsindən ibarətdir. Şuranın fəaliyyətinə həmçinin, elmin respublika üzrə təbliğ edilməsi və Azərbaycan elminin dünya elminə inteqrasiyasının sürətləndirilməsi məsələləri daxildir [3].

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) "Elm" nəşriyyatı müxtəlif illərdə beynəlxalq tədbirlərdə iştirak edibdir. 30 sentyabr 2019-cu il tarixində VI Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgi-Yarmarkasında uğurla təmsil olunub. AMEA-dan sərgidə cari ildə nəşr olunan xeyli sayda elmin müxtəlif sahələrinə dair monoqrafiyalar, elmi məcmuələr, lüğətlər, seçilmiş əsərlər, elmi-kütləvi kitablar, elmi jurnallar, biblioqrafik göstəricilər nümayiş etdirib. Tədbir iştirakçıları "Elm" nəşriyyatının təşkil etdiyi guşəyə xüsusi diqqət yetirib, müəssisənin nəşrlərini yüksək qiymətləndiriblər [4].

10 sentyabr 2022-ci il tarixində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) "Elm" nəşriyyatı Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş VIII Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində uğurla təmsil olunub. AMEA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, "Elm" nəşriyyatının stendində cari ildə müəssisədə işıq üzü görmüş Azərbaycan, rus və ingilis dillərində monoqrafiyalar, biblioqrafik göstəricilər, elmi jurnallar, seçilmiş əsərlər, tərcümə nəşrləri və s. sərgilənib. Nəşriyyatın stendini ziyarət edən yerli və xarici qonaqlara nəşrlər barədə ətraflı məlumat verilib, kitablar hədiyyə edilib. Sərgidə uğurla təmsil olunan "Elm" nəşriyyatı Mədəniyyət Nazirliyinin sertifikatına layiq görülüb [5].

2023-cü ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının "Elm" nəşriyyatı Bakıda təşkil olunan II Türk Dünyası Ədəbiyyat və Kitab Festivalında iştirak etmişdir. İyunun 5-dən 11-dək davam edəcək festival Beynəlxalq Türk Müəllifləri Birliyinin təşkilatçılığı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi (AYB), Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsi, AMEA, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu, Beynəlxalq Türk Akademiyası, TÜRKSOY, TÜRKPA, Yunus Əmrə İnstitutu, İLESAM və digər qurumların dəstəyi ilə keçirilir. Festival Hüseyn Cavid prospektində, AMEA-nın Əsas binasının önündəki parkda təşkil olunub. Tədbir çərçivəsində təşkil olunan kitab yarmarkasında "Elm" nəşriyyatının kitabları ilə yanaşı, AMEA-nın institutları tərəfindən nəşr edilmiş kitablar da nümayiş olunur.

Nəticə. Beləliklə, mövzunun araşdırılmasından belə bir nəticəyə gəlirik ki, "Elm" nəşriyyat evi mövcud olduğu gündən bəri Azərbaycan elminə, Azərbaycan xalqına xidmət etmişdir, Azərbaycanı müxtəlif səviyyəli tədbirlərdə təmsil etmişdir, bu nəşriyyat evinin fəaliyyət tarixi və bugün də aktuallıq kəsb edir və dərin araşdırma tələb edir. "Elm" nəşriyyat evinin retrospektivləri olduğu kimi perspektivləri də var.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan musiqi tarixi. Üçüncü cild. Bakı, "Elm", 2018, 752 s.
2. Mir Möhsün Nəvvab. Təzkireyi-Nəvvab. Bakı, "Elm", 2018, 738 s.
3."Elm" nəşriyyatının yeni loqosu və şüarı açıqlanıb / Xəbərlər-AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası, Avg 06, 2019. - https://gencalimler.az/az/news/2227/ [05.06.2023].

4. AMEA-nın “Elm” nəşriyyatı VI Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgi-Yarmarkasında uğurla iştirak edib / Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, 30.09.2019. - https://science.gov.az/az/news/open/11167 [05.06.2023].
5. Sərgidə təmsil olunan AMEA-nın “Elm” nəşriyyatı kitablarını xarici qonaqlara hədiyyə edib / AzərTAC, 10.10.2022. - https://azertag.az/xeber/sergide_temsil_olunan_amea_nin_elm_nesriyyati_kitablarini_xarici_qonaqlara_hediyye_edib-2327414 [05.06.2023].

ЭЛЛАДА БАЛАЕВА
Бакинский государственный университет
диссертант кафедры Библиотечного дела

ИЗ ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ИЗ ИЗДАТЕЛЬСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКОГО ОТДЕЛА "ЭЛМ" В ИЗДАТЕЛЬСТВО "ЭЛМ"

Цель статьи - рассмотреть историю восхождения от Издательско-полиграфического отдела «Элм» («Наука») до издательства «Элм». В статье изучено участие издательства в различных мероприятиях, а также мероприятиях международного уровня, динамика развития. В ходе исследования использовались методы научного анализа и сравнения. Важность применения статьи: может быть использована на лекциях и семинарах в высших учебных заведениях, может быть полезна при написании соответствующих учебников и методических материалов, является ценным материалом для интересующихся историей, библиотечным делом, библиотечным делом.

Ключевые слова: Научное издание, Издательско-полиграфический отдел, НАНА, выставки, книги.

ELLADA BALAYEVA
Baku State University
PhD student of the Department of Librarianship

FROM THE HİSTORY OF DEVELOPMENT FROM "ELM" (“SCIENCE”) PUBLISHING-POLIGRAPHY DEPARTMENT INTO "ELM" (“SCIENCE”) PUBLISHING HOUSE

The purpose of the article is to explore the history of the rise from the "Elm" (“Science”) Publishing-Polygraphy Department to the "Elm" (“Science”) Publishing House. In the article, the publishing house's participation in various events, as well as international level events, and the development dynamics were studied. During the research, scientific analysis and comparison methods were used. Importance of application of the article: It can be used in lectures and seminars in higher education institutions, it can be useful in writing relevant textbooks and methodical materials, it is a valuable material for those interested in history, library work, librarianship.

Keywords: Science publishing house, Publishing-Polygraphy Office, ANAS, exhibitions, books.

Məqalənin redaksiyaya daxil olduğu tarix: 06 iyun 2023-cü il.
Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 05 oktyabr 2023-cü il.
Rəyçilər: t.ü.f.d. S.Məmmədova, t.e.d. İsmayıl Məmmədov.